

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Jan. 1868, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen, om användande af medel, som i Riksgälds-kontoret innestå och blifvit anvisade till allmänna arbeten, hvilka icke kommit till stånd; Gifven Stockholms Slott den 10 Januari 1868.

Uti underdånigt memorial den 19 sistlidne November har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader anmält, att sedan, vid gillande af föreslagen fördelning utaf den för år 1867 till utdikningar i rikets mellersta och södra län afsatta lånefond, 50,000 Riksdaler, Kongl. Maj:t under den 30 November 1866 anvisat ett belopp af 14,700 Riksdaler till understöd för sänkning, enligt uppgjord plan, af sjön Ömren, belägen i Hällstads socken och Åhs härad af Elfsborgs län, hade, oaktadt erinran till vederbörande, något kontrakt om berörde företags utförande icke blifvit afslutadt och ej heller, enligt tillkännagifvande af Kronofogden i orten, någon förening för sjösänkningens verkställande kunnat bildas; med anledning hvaraf och då tiden så långt framskridit, att det till omförmälda sjösänkning beviljade belopp icke kunde i nåder disponeras till annat vattenaftappningsarbete, hvars delegare före 1867 års slut hunne påbörja företaget och derom afgifva kontrakt, Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader i underdånighet hemställt, huruvida icke Kongl. Maj:t täcktes besluta att ofvanberörda summa, 14,700 Riksdaler, skulle till Riksdagens disposition reserveras.

Vidare har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Wermlands län uti underdånig skrifvelse den 20 nästlidne November anmält, att, sedan Rikets Ständer vid 1862—1863 års riksdag för anläggning af båtled jemte slussar emellan sjöarne Kläggen, Flatén och Kilen i Fryksdals härad af nämnda län, eller från Östmarks kyrka till Thorsby bruk i närheten af sjön Fryken, beviljat ett mot två tredjedelar af den derfor beräknade kostnad ungefärligen svarande anslag utan återbetalningsskyldighet af 58,000 Riksdaler, att utbetalas till det bolag, som genom kontrakt, hvilket sednast inom 1864 års utgång borde vara afslutadt, förbunde sig att fullborda och för all framtid underhålla berörda båtleds- och slussverksanläggning, samt Kongl. Maj:t under den 30 December 1864, jemte godkännande af Direktionens för det till anläggningens utförande bildade bolag uthändigade kontrakt, uti hvilket arbetstiden bestämdes till den 1 Juni 1868, i nåder bemyndigat bemälda Direktion att af anslaget lyfta särskilda belopp under åren 1865, 1866 och 1867, dock att 8,000 Riksdaler skulle innestå i Riksgälds-kontoret intill dess arbetet blifvit fullbordadt och vid vederbörlig afsyning godkändt, så och efter det bolaget såsom säkerhet för nämnda kontrakts fullgörande aflemnat en af två personer undertecknad förbindelse, men i anseende till snart derefter förekomna anledningar att bemälda personer icke längre voro vederhäftige för hvad de sålunda sig åtagit, Kongl. Maj:t under den 28 April 1865 förordnat, att från Bolagsdirektionen skulle infor dras och till nådig pröfning öfverlemnas ny säkerhetsförbindelse för kontraktets uppfyllande, hade Direktionen omedelbart derefter genom Kronofogden i orten derom erhållit förståndigande och, ehuru under den 26 Juli 1865 till Direktionen ånyo aflåtits erinran om annan säkerhetsförbindelses skyndsamma anskaffande, vid äfventyr att bolaget eljest skulle anses hafva frånsagt sig tillgodonjutandet af det beviljade anslaget, hade denna erinran lemnats utan svar och någon ny förbindelse icke anskaffats. Berörda anslag innestode således ännu till hela beloppet i Riksgälds-kontoret och af egna medel, hvilka icke ens tecknats till erforderligt belopp, hade bolaget å företaget ej användt mera än som åtgått för den obetydliga quantitet stensprängning och jordgräfning, hvarmed arbetet i slutet af år 1864 påbörjades; och sedan den ene af borgesmännen, som egentligen bedref företaget, numera från orten afflyttat, vore bolaget helt och hållet upplöst. Vid sådant förhållande och då hinder icke torde kunna för Riksdagen möta att, änskönt den i kontraktet bestämda arbetstiden först med nästkommande Maj månads slut tilländagår, disponera öfver omförmälda, af bolaget genom underlåtenhet att fullgöra den nådiga föreskriften om ny säkerhetsförbindelses aflemnande frånträdda statsmedel, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med uppmärksamheten fästad å angelägenheten deraf att bereda sysselsättning åt den genom missväxt och

minskad arbetsförtjenst i stort betryck försatta befolkningen inom länets nordligare socknar, funnit sig böra påkalla Kongl. Maj:ts nådiga välvilja för ett redan för längre tid sedan påtänkt arbetsföretag inom orten, åsyftande omläggning af den utaf särdeles branta och krokiga backar besvärade allmänna vägen emellan Fryksdalen och Elfdalen, hvilken väg utgjorde den stora transportleden för en stor myckenhet varueffekter, hvilka, fraktade till sjön Frykens norra ända, sedermera på hjuldon forslas uppåt Hvitsands socken och der belägna bruk samt för hela Öfre Elfdalen, hvars socknar på denna väg hemta nästan alla sina lefnadsförnödenheter. Jemte tillkännagifvande att ifrågavarande arbetsföretag, hvars verkställande vederbörande menigheter sig åtagit mot erhållande af anslag, motsvarande två tredjedelar af den beräknade kostnaden, sönderfölle uti två särskilda afdelningar, nemligen:

1:o) omläggning af allmänna vägen emellan Bergsängs faktori i närheten af sjön Öfre Fryken och Wägsjöfors bruk i Hvitsands socken, för hvilket företag arbetsplan blifvit år 1857 upprättad af Kapitenen F. Palm och beräknats erfordra en kostnad af 31,444 Riksdaler 50 öre; och

2:o) omläggning af allmänna vägen emellan Wägsjöfors bruk öfver den så kallade Osebolsskogen till Osebols vid Klarelfven belägna gästgifvaregård, för hvilket företag, beräknadt till en kostnad af 60,999 Riksdaler, arbetsplan likaledes blifvit år 1858 utaf Kapitenen Palm upprättad, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vidare andragit att, ehuru sammanräknade kostnaden för båda arbetsföretagen, hvilka borde i ett sammanhang verkställas, så framt de dermed åsyftade fördelar för allmänna rörelsen skulle fullständigt ernås, uppginge till 92,443 Riksdaler 50 öre, men arbetsplanen för linien Wägsjöfors—Bergsäng upptog prisen å dagsverken icke obetydligt högre än de nu gälla, hela kostnaden likväl icke behöfde uppgå till större belopp än att det tillgängliga anslaget, 58,000 Riksdaler, fullt motsvarade två tredjedelar af densamma; anhållande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, på grund af hvad sålunda anförts, att Kongl. Maj:t täcktes uti nådig Proposition till näst sammanträdande Riksdag äska att det af Rikets Ständer för kanalleden mellan Östmarks kyrka och Thorsby bruk beviljade, men af vederbörande icke beagnade anslaget, stort 58,000 Riksdaler, måtte i stället af Riksdagen anvisas till utförande af omförmälda vägförbättringsföretag, genom hvars åstadkommande väsendtliga fördelar icke blott under arbetsåren, utan jemväl för all framtid skulle beredas ifrågavarande, mindre lyckligt lottade landsdelar.

Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader har i underdånigt utlåtande den 2 sistlidne December, jemte tillkännagifvande att från vederbörande Distriktchef ingått anmälan derom, att ehuru arbetet för utförande

af den ifrågasatta båtleden emellan sjöarne Kläggen, Flaten och Kilen före 1864 års slut påbörjades medelst gräfning och stensprängning, sedermera likväl ingen fortsättning af arbetet egt rum, och under uttalande af den åsigt, att, äfven för den händelse att ifrågavarande företag nu blefve med en betydlig arbetsstyrka satt i gång, Styrelsen likväl ansåge icke möjligt att kanal- och slussbyggnaderna kunde bedrivas sålunda, att desamma skulle hinnas färdiga till den i kontraktet bestämda terminen eller den 1 nästkommande Juni; tillika beträffande de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagna väganläggningar yttrat, att vid granskning af dessa planer, om hvilkas utförande med statsunderstöd fråga före detta icke förevarit inför Kongl. Maj:t, Styrelsen funnit att lutningar å gamla väglinien flerstädes, om än å kortare delar, anträffades med en branthet af 1 fot i höjd på 4, 5 à 6 fot i längd, hvilket förhållande ådagalade att förbättringarne voro af högsta behof påkallade; att, hvad prisberäkningarne i kostnadsförslagen vidkomme, desamma kunde, såsom rättade efter de under sednare hälften af 1850-talet gällande höga arbetspriser, numera med allt skäl anses vara omkring 10 procent för höga i förhållande till nu gängse arbetspriser; samt att hela ifrågavarande vägförbättringsföretag således, enligt Styrelsens åsigt, borde under nuvarande förhållanden kunna utföras emot 83,000 Riksdaler. Emot planernas ändamålsenlighet hade i öfrigt ingen anledning till anmärkning förekommit, och har Styrelsen funnit de ifrågasatta vägförbättringsarbetena vara väl förtjenta af Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, särdeles som, i fall bidrag till utförandet nu blefve beviljadt, tillfälle till arbetsförtjenst bereddes för ortens af missväxt nödställda befolkning. Vidkommande slutligen Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes hemställan att Kongl. Maj:t måtte täckas till Riksdagen aflåta nådig Proposition om öfverflyttning af det till den efter alla anledningar förfallande kanaliseringen mellan sjöarne Kläggen, Flaten och Kilen afsatta statsanslaget, 58,000 Riksdaler, till bidrag för ofvan anförda vägomläggningsarbeten mellan Fryksdalen och Elfdalen, anmärker Styrelsen att statsbidrag till sednare företaget icke syntes böra utgå med högre belopp än omkring 55,000 Riksdaler, såsom ungefärligen motsvarande två tredjedelar af den utgift, hvartill efter närvarande arbetspris dessa vägförbättringar torde komma att uppgå.

Slutligen har Chefen för Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti promemoria af den 2 innevarande månad upplyst, att sedan till sänkning af Brohults och Alsarps sjöar i Hjelmeryds socken och Vestra

härad af Jönköpings län ett låneunderstöd af 17,000 Riksdaler blifvit af Kongl. Maj:t beviljad att utgå af 1867 års utdikningsfond till rikets mellersta och södra län hade, oaktadt derom aflåtna påminnelser, några kontrakts-handlingar ännu icke från vederbörande inkommit.

Efter infortrad upplysning från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings län, har Kongl. Maj:ts bemälda Befallningshafvande den 3 denes anmält, att så väl Kongl. Maj:ts beslut om beviljande af det ifrågasvarande lånebidraget som påminnelser om kontraktshandlingars insändande blifvit delegarne i sjösänkingsföretaget delgifna, men att hvarken handlingar eller anmälan från dem inkommit.

Enligt gällande bestämmelse borde berörda sjösänkingsarbete vara börjad före 1867 års slut, derest det beviljade bidraget skulle få lyftas.

Uti underdånig skrifvelse den 3 innevarande månad har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län anført att redan år 1857 bildades i Kalfs socken af Kinds härad — en af de fattigaste, genom ofta inträffande frostskaador mest lidande och från större kommunikationsleder aflägsna orter af nämnda län — ett bolag för sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen, hvilka sjöar bidraga till frostläntheten i orten, samt att sedan, efter en långvarig rättegång med egarne till de vattenverk, som måste rifvas innan företaget kunde bringas till verkställighet, det blifvit genom Kongl. Maj:ts dom den 11 Maj 1864 afgjort, att vattenverken skulle lösas den 1 derpåföljande Juni, bolaget således nödgades att genast erlægga den bestämda löseskillingen utan att kunna afbida afgörandet af frågan om och till hvad belopp understöd af statsmedel kunde till företaget erhållas. Derefter hade företaget af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader blifvit uppfördt å generalförslaget till sjösänkningar och vattenaftappningar så väl vid sistlidna som nu instundande riksdag, hvarförutom bemälda Styrelse jemväl alternativt anmält företaget till erhållande af andel i de vid sistlidna riksdag anvisade medel för nämnda ändamål, hvilket sednare förslag dock icke af Kongl. Maj:t blef gilladt.

Med afseende å

den vikt ifrågasvarande företag egde för den fattiga orten, der, enligt numera verkställd afvägning och uppmätning, 2,709 tunnland vattenskadad mark derigenom skulle torrläggas och frostläntheten såmedelst förminskas;

den förlägenhet, eller rättare nöd, som i brist af understöd komme att drabba bolagsmännen, hvilka måst upplåna den, utan all nytta erlagda, löseskillingen för vattenverken, och icke vågade, utan hopp om statsbidrag, ytterligare skuldsätta sig för arbetets utförande; och

den fördel, som, derest arbetet komme till stånd, bereddes den genom väfnadsindustriens afstadvande arbetslösa befolkningen,

har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra hemställa, att nådig Proposition till Riksdagen måtte aflåtas om anvisandet af det i Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader generalförslag å medel till sjösänkningar och vattenaftappningar för ifrågavarande arbete uppförda belopp.

I förrberörda generalförslag öfver allmänna arbeten är ifrågavarande sjösänkning uppförd under första klassens arbeten till ett låneunderstöd af 35,000 Riksdaler.

~~~~~

Då det till sänkning af sjön Ömren i Elfsborgs län anvisade lånebidrag, 14,700 Riksdaler, icke för nämnda ändamål blifvit anlitadt och medlen således för understödjande af andra företag kunna af Riksdagen disponeras;

då af hvad, angående det till en kanalanläggning genom sjöarne Kläggan, Flaten och Kilen i Fryksdals härad af Wermlands län anvisade statsanslag, 58,000 Riksdaler, blifvit upplyst, uppenbart är, att icke dess användande till det dermed afsedda arbetsföretaget numera kan ifrågakomma;

då jemväl antagligt är, att lånebidraget 17,000 Riksdaler till sänkning af Brohults och Alsarps sjöar i Vestra härad af Jönköpings län icke heller varder begagnadt, derom bestämd uppgift kommer att från Länsstyrelsen infordras och Riksdagens Stats-Utskott meddelas;

och då, under nuvarande förhållanden, det skulle vara af särdeles stort gagn om de medel, hvilka, derest vederbörande icke underlåtit fullgörande af stadgade vilkor för statsbidragens lyftande, kommit att, åtminstone till en betydande del, användas under år 1868, blefve, äfven under förändrade förhållanden, samma år tillgängliga för andra gagneliga allmänna arbeten, hvarigenom en väl behöflig utväg till förtjenst kunde beredas åt den arbetande befolkningen till en betydande del inom samma orter med dem, der de äldre arbetsföretagen skulle kommit till stånd;

vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, af förenämnde i Riksgälds-kontoret innestående medel, tillhoppa 89,700 Riksdaler, måtte, med iakttagande af de allmänna vilkor, som vid sednaste riksdag för statsbidrags åtnjutande till arbeten af ifrågavarande beskaffenhet bestämdes, anvisas för

utförande af vägomläggning emellan Bergsängs lastplats vid sjön Öfre Fryken till Osebols gästgifvaregård nära Klarelfven ett anslag utan återbetalningsskyldighet af . . . . . R:dr 55,000:
 och till sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Elfsborgs län ett låneunderstöd af . . . . . „ 34,700:
 i afseende å hvilket sistnämnda belopp iakttagas bör, att om, emot hvad nu är antaget, de 17,000 Riksdaler, som varit beräknade för sänkning af Brohults och Alsarps sjöar, skulle komma att för detta sistnämnda ändamål erfordras, och således endast 17,700 Riksdaler af de innestående medlen disponeras till sänkningen af sjöarne Kalfven och Fegen, ett emot den förra summan svarande fyllnadsbelopp kan utgå ifrån den allmänna fonden för vattenaftappningar, derest sådan fond för år 1869 varder af Riksdagen anvisad.

Slutligen har Kongl. Maj:t velat härigenom fästa Riksdagens uppmärksamhet å det önskvärda deri att förevarande till Riksdagen nu öfverlemnade framställning må ju förr desto heldre till pröfning och afgörande företagas.

De ärendet rörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

C A R L.

G. Lagerstråle.

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 10 Ja-
nuari 1868.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Herr Grefve *von Platen*,
Friherre *af Ugglas*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Thulstrup,
Carlson,
von Ehrenheim och
Abelin.

Departements-chefen uppläste härefter till justering följande, i öfver-
ensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets vid ärendenas före-
dragning närvarande ledamöters enhälliga tillstyrkande, förut fattade beslut,
uppsatta förslag till — — — nådiga Propositioner till Riksdagen, angående:

1:o användande af i Riksgälds-kontoret inestående medel, som anvisats
till allmänna arbeten, hvilka ej kommit till stånd;

2:o — — — — —

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande behagade
Kongl. Maj:t dessa förslag i nåder gilla, samt befallde,
att, i enlighet dermed, Propositioner — — — af den
lydelse, bilagorna Litt. B. — — — till detta protokoll
utvisa, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo

Edv. Seldener.